

Traumer og senere lidelser hos barn

Annika Skandsen

Potentially traumatic life experiences, symptomatology, and mental health care utilization in childhood and adolescence

Disputas 05.12.2025

Det psykologiske fakultet, Universitetet i Bergen

Foto Luisa Pinzon/Helse Stavanger

Annika Skandsen undersøkte hvordan potensielt traumatiske erfaringer, som å oppleve eller bevitne ulykker, dødsfall, vold eller overgrep, henger sammen med senere psykiske lidelser og bruk av helsetjenester. Avhandlingen bygger på data fra Barn i Bergen-studien, som fulgte barn fra skolealder til ungdomstiden, og Norsk pasientregister.

I artikkel én ($N = 2043$) fant Skandsen at for kun 30 % av ungdommene med traumatiske erfaringer rapporterte foreldrene at ungdommene hadde symptomer på posttraumatisk stresslidelse. Reaktivitet, som dårlig konsentrasjon, og negative tanker og humør, som blokkering av minner, var de vanligste symptomene. Gruppen med traumatiske erfaringer hadde mer psykososial belastning hjemme og mottok mer sosial støtte.

I artikkel to ($N = 8845$) viste Skandsen at ungdom diagnostisert med angst, ADHD, atferdsforstyrrelser, depresjon eller traumelidelser rapporterte flere traumatiske erfaringer enn en referansegruppe med ungdom uten kontakt med spesialisthelsetjenesten. Forskjellen gjaldt ikke ungdom diagnostisert med psykoselidelser, autismspekterdiagnoser eller spiseforstyrrelser.

I artikkel tre ($N = 8755$) så Skandsen nærmere på kombinasjoner av ulike traumatiske erfaringer. Blant ungdom som opplevde flere dødsfall, også blant venner, i kombinasjon med flere ulykker (*situational trauma*), hadde flere en diagnose enn blant ungdom som opplevde å miste besteforeldre og andre fjernere familiemedlemmer (*low trauma*). Samme mønster gjaldt også ungdom som opplevde vold i kombinasjon med seksuelle overgrep (*interpersonal trauma*). Skandsen forstår funnene slik at ulike kombinasjoner av traumatiske erfaringer kan bidra ulikt til utviklingen av psykiske lidelser.